

Margreet de Graaf
lid raad van bestuur Cosis

JAPANESE FILOSOFIE: INSPIRATIE VOOR VERBONDENHEID EN GEMEENSCHAPSVORMING

Hoe kunnen we eeuwenoude Japanse filosofieën gebruiken om gemeenschappen te versterken en oplossingen te vinden voor moderne uitdagingen? In Japan weerspiegelen de uitingvormen van vroeger een gewaardeerd verleden waarin de tijd leek stil te staan, terwijl moderne interpretaties hoop bieden op een toekomst waarin nieuwe vormen de mens opnieuw verbinden met zijn omgeving. Wij mensen zijn sociale wezens. De Japanse cultuur vertelt dit verhaal door middel van de symbolen en rituelen van toen, en de initiatieven van vandaag.

De kracht van samenzijn in de Japanse cultuur

Van een tuinarchitect, een architect en een Shinto-priester hebben we in Japan geleerd hoe de Japanse cultuur gericht is op het creëren van kwaliteitsomgevingen en gelegenheden waar mensen samenkomen om na te denken over oplossingen voor de problemen van de toekomst. Japanse festivals brengen de gemeenschap bijeen om te bidden voor elkaars geluk en voorspoed. Dit idee zie je ook terug in de opzet van Japanse tuinen en gebouwen, waar het samenkomen en reflectie centraal staan. Het ontwerp visualiseert de vergankelijkheid van tijd, natuur en cultuur. Deze fysieke uitingsvormen zijn het gestolde gedachtengoed van het idee dat de gemeenschap, inclusief de betrokkenen bij het probleem, zelf de oplossing kan zijn, wanneer ze samenkomen om na te denken.

Het principe van Wabi Sabi: acceptatie van imperfectie

Een belangrijk principe in deze context is 'Wabi-Sabi'; het accepteren van het onvolmaakte en het waarderen van het vergankelijke. Dit vindt zijn weerspiegeling in kunst, architectuur en dagelijkse rituelen, waarbij de schoonheid wordt gevonden in de eenvoud en de vergankelijkheid van het leven.

Rituelen en moderne veranderingen

Hoewel de Japanners zichzelf niet religieus noemen, zijn de rituelen die hen verbinden nog steeds zichtbaar in

het straatbeeld, zoals in de talloze Shinto-schrijnen en boeddhistische tempels. Waarvan er meer zijn dan supermarkten. Het gedachtengoed zit nog steeds verweven in het dagelijks leven. Toch heeft de moderne manier van leven hier deels afstand van genomen. De focus op gemeenschap is soms vervangen door een oppervlakkiger samen-denken waarin men vooral niet uit de toon moet vallen. Dit is een wezenlijk ander aspect van samenleven.

Terugkeer naar creativiteit en magie

Een interessante ontwikkeling is echter dat jongeren teruggrijpen naar creatief en magisch denken. Er lijkt een verrassende tegenbeweging te ontstaan waarin jongeren opnieuw leren creatief en magisch te denken, waarbij het overwint. De grote Manga-beweging sluit nauw aan bij de oorspronkelijke Japanse filosofieën: alles heeft een magische dimensie. De tuin is een plek om de geest te verruimen, en het huis biedt altijd ruimte voor ontmoeting tijdens een theeceremonie.

Terug naar de basis: ruimtes voor samenleven en verbinding

Verschillende initiatieven in Japan zien de oplossing in de terugkeer naar die oorspronkelijke Japanse uitgangspunten. Ze richten zich op het creëren van ruimtes waar mensen samen optrekken en elkaar helpen. Dit uit zich niet in tempels of Japanse tuinen maar zie je terug in groene buitenruimtes, materialen en vormgeving die 'thuis' uitstralen en plekken die uitnodigen om met verschillende groepen samen te leven. ○

"In Japanse tuinen en gebouwen staat het samenkomen en reflectie centraal."

